

Csigabiga-palota

Versek és mesék a legkisebbeknek

Csigabiga-palota

Versek és mesék a legkisebbeknek

Kőszeghy Csilla illusztrációival

Móra Könyvkiadó

Előszó

Ez a kötet az olvasóvá nevelés jegyében jött létre a kora gyermekkori esztétikai érzelmek támogatása, fejlesztése, az irodalommal való találkozás, gyönyörködtetés céljából. A mondókákból, versekből, mesékből álló válogatás a magyar gyermekirodalmi kánon értékes darabjait gyűjti csokorba a legkisebbeknek. Reméljük, hogy az irodalmi nevelés iránt elkötelezett felnőttek szívesen adják majd tovább ezeket az alkotásokat a gyermekeknek.

A sokszínű irodalmi válogatás alapján létrejött kötet célja, hogy családi literációs alkalmakat teremtsen, élményeket nyújtson a gyermekeknek, pedagógusoknak, s minden családtagnak. A tematikus rendezés lehetővé teszi a különböző alkalmakra hangolt válogatás lehetőségét. A kötet az intézményes nevelésben dolgozó szakembereknek jó alapot ad a jeles napokhoz illeszkedő irodalmi böngészésre.

A gyermekirodalmi szövegkiadások ma már csaknem minden korú gyermeknek színvonalas válogatásokat kínálnak, de a bölcsődés korosztály számára egyelőre kevés a megfelelő kötet. Különösen igaz ez a tematikus kiadványokra. Pedig a magyar gyermekirodalmi szakzsargonban „babairodalomnak” nevezett*, 0–3 éveseknek szóló, megfelelő színvonalú szövegvilág rendkívül fontos a korosztály nyelvi-kommunikációs és pszichés fejlődése szempontjából.

A szövegválogatás nem könnyű, hiszen a bölcsődés korú kisgyermek még a beszédtanulás szakaszában van, ezért meglehetősen nehéznek tűnik érthető és érdekes, ugyanakkor megfelelő igényességű irodalmi anyagok összegyűjtése a számára. Ugyanakkor ez a korosztály fokozottan érzékeny a szövegek ritmikájára, a szóhangulatra. A beszédészlelés és beszédértés elsajátítása során ekkor még inkább a hangzásra és a játékosságra nyitott, így a válogató szerkesztőket is ezek a sajátosságok motiválták a választásban.

A másik szempont a szövegek téma szerinti elrendezése volt, ezzel a kisgyermeknevelők, gondozók mellett a szülők, nagyszülők szövegválasztását is igyekeztünk megkönnyíteni, segíteni.

A kötetben található anyagokat tizenhárom fő tematikus egység szerint rendeztük el. A *Ki játszik ilyet? – Közös játékaink* című rész a gyermeki játékosság, a nyelvi humor, a felnőtt és a gyermek közös játékaik szempontjából releváns mondókákat, dajkarigmusokat, szép irodalmi gyermekverseket tartalmaz.

* Bárdos József–Galuska László Pál: *Fejezetek a gyermekirodalomból*. Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2013. 31. o.

A *Lássatok csudát! – Képzelet, fantázia, gyermekszemmel a világ* című tematikus fejezetben a mesék, a csodák és a gyermeki fantázia mindent szimbólumokkal és lélekkel betöltő ereje kap hangot a szövegekben.

A *Pattog a labda – Versek, mesék tárgyokról* fejezet a ruhadarabokkal, öltözködéssel, az őt körülvevő tér tárgyaival ismerkedni kezdő kisgyermek számára kínál szórakoztató tanulnivalókat verseken és meséken keresztül.

Az *Árkon-bokron átal – Közlekedünk, utazunk* fejezet verseiben, meséiben kilépünk az ott-hon közegéből, megismerjük a külvilágba vezető utakat és a járműveket, amelyek elvisznek bennünket a gyermek egyre táguló univerzumába.

A *Bagoly mondja verébnek – Versek, mesék állatokról* fejezet a legterjedelmesebb, és ez nemcsak azért van így, mert klasszikus és kortárs gyermekirodalmi szerzőink talán a legtöbbet az állatokról írtak: magát a kisgyermeket is érdeklik, szórakoztatják, lebilincselik az élőlények. A gyermek a félelmetes, kiismerhetetlen felnőttvilággal szemben az állatokat sokkal inkább rokonérzésekkel közelíti meg. A házikedvenc valóban családtagként, „testvérként”, sokkal inkább társként jelenik meg a szemében, talán azért is, mert hozzá hasonló módon sokszor az állat is gondozásra, törődésre szorul, és viselkedése is a gyermekéhez hasonlóan gyakran ösztönös.

A *Tág a világ, mint az álom – Környezetünk* című fejezet a városban és persze a városon kívül is jelen lévő természeti környezet csodáihoz kalauzol bennünket, amelynek apró, érdekes mozzanataira gyermekkorunkban sokkal aprólékosabban, alaposabban és figyelmesebben tekintünk, mint felnőttiségünk idején.

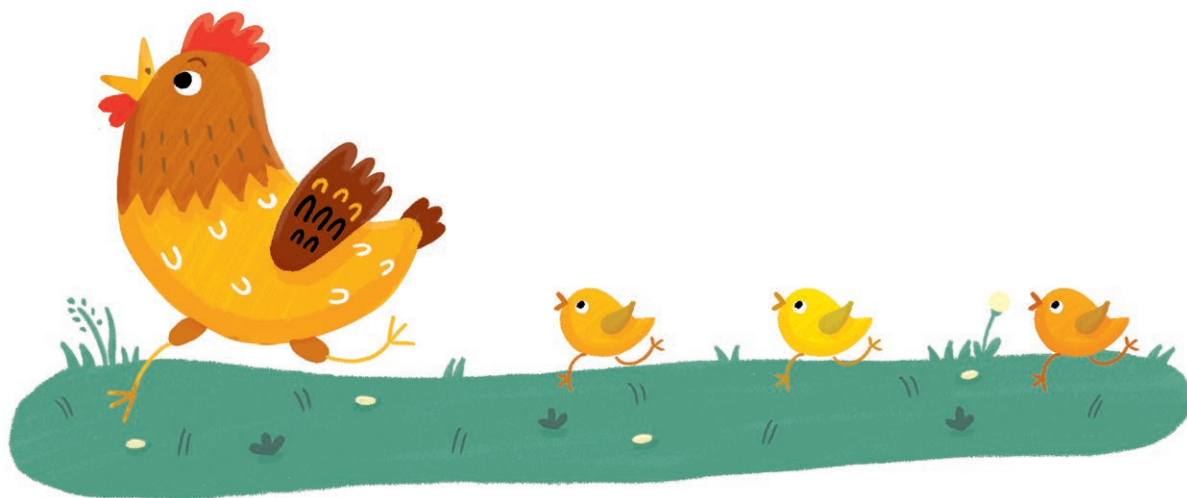
Az *Egymást hajtja négy testvér – Versek, mesék az évszakokról* című fejezetben a természeti környezet mellett az időjárás, az évszakok váltakozása és az ezekhez kapcsolódó jelenségek, élmények kapnak főszerepet, amelyek a kisgyermek számára még újszerűek, de a figyelmes és nyitott felnőtt számára ismétlődésükben is megőrzik megismételhetetlenségük varázslatát.

Az *Örvendezzen, aki él! – Ünnepeink* című fejezet az érzelmi nevelésben, a közösségtudat kialakításában, a családi közösség megerősítésében játszhat szerepet a benne található, ünnepekhez kapcsolódó szövegek által.

A *Gyere, kicsi csemetém! – Családunk* fejezet a családi viszonyok között igazítja el a gyermeket, a *Szűcs az ács – Mesterségek* pedig a gyermekek számára érdekes (és a társadalmi konvenciókat még egyáltalán nem tükröző) felnőttfoglalkozások útvesztőiben. A *Zsákosrétes – Ennivalók* a táplálkozással kapcsolatban kínál szellemes és érdekes írásokat.

A kötetet a *Babagombóc – Test és egészség*, valamint a *Mackorszak – Az én napom* című fejezetek zárják. A *Babagombóc* segít a test megismerésében és az egészséges életmód kialakításában, a *Mackorszak* pedig a kisgyermek számára talán legérdekesebb témát járja körül, amennyiben hihetünk a gyermekpszichológusok azon állításának, hogy a gyermek számára legfontosabb saját maga és a lelkivilága.

A kötetnek vannak pedagógiai aspektusai, azonban leginkább mégis az előadók, felolvasók és befogadók közös kalandjának, élményének, játékának óhaja hívta életre. Reméljük, hogy mind a megszólított korosztály, mind a felnőttek számára élvezetes és emlékezetes utazást kínál.

KI JÁTSZIK ILYET? – KÖZÖS JÁTÉKAINK

HADD NÉZZEK KIS TENYEREDBE!

(magyar népköltés)

Hadd nézzek kis tenyeredbe!
Kukukk, kukukk, mi van benne?
Kerekecske,
dombocska,
merre fut a
nyulacska?
Erre, erre, zöld mezőre,
jó forrásra, legelőre...
Itt megbúvik,
itt elbukik,
itt nem látja meg a kuvik,
kuvik, kuvik, vik, vik, vik!

Csanádi Imre MÓKUSCSALOGATÓ

Erre csörög a dió,
Arra meg a mogyoró –
Mogyoróbokron,
Diófán,
Mókusfüttyös
Domb alján.

VAN EGY KERTECSKE

(magyar népköltés)

Van egy kertecske,
Közepibe nyulacska.
Ez meglátta,
Ez meglőtte,
Ez megfőzte,
Ez megette,
S ennek nem maradt semmi,
Azért maradt kicsike.

Végh György MONDÓKA

Kata pedig Katica,
violaszín facica,
vele van az egere:
ide soha ne gyere.

GYERE, ÁBEL, A TÉRDEMRE!

(magyar népköltés)

Gyere, Ábel, a térdemre,
Lovagoljunk Debrecenbe,
Veszünk ottan vásárfiát,
Szépen szóló kismuzsikát!